

บทที่ ๑ บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระพุทธศาสนาได้ก่อกำเนิดขึ้นมานานกว่า ๒,๐๐๐ ปี มาแล้ว และมีความสัมพันธ์กับประชาชนอย่างแนบแน่นจากอดีตจนถึงปัจจุบัน โดยเฉพาะในภูมิภาคเอเชียรวมถึงคนไทยซึ่งเคารพนับถือ ศรัทธาพระพุทธศาสนา ร่วมกันทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาให้มีความเจริญรุ่งเรืองให้คงอยู่คู่คนไทยเรื่อยมา และใช้หลักคำสอนในพระพุทธศาสนาเป็นแผนในการดำเนินชีวิต เป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจตลอดทั้งได้หล่อหลอมคนไทยจนก่อเกิดเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของสังคมไทย ไม่ว่าจะเป็นจารีตประเพณี ขนบธรรมเนียมต่างๆ ตลอดจนกิจกรรม พิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตของคนไทย ล้วนนำหลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนาเข้าไปเกี่ยวข้องด้วยเสมอ^๑

สรณะอันประเสริฐของพระพุทธศาสนาเรียกว่า พระรัตนตรัย ได้แก่ พระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์ โดย "พระพุทธเจ้า" ตรัสรู้ "พระธรรม" แล้วทรงสอนให้พระภิกษุได้รู้ธรรมจนหลุดพ้นตามในที่สุด ทรงจัดตั้งชุมชนของพระภิกษุให้อยู่ร่วมกันเพื่อศึกษาและฝึกฝนตนเองให้หลุดพ้น เรียกว่า "พระสงฆ์"(สงฆ์แปลว่าหมู่, ชุมหมู่) แล้วทรงมอบหมายให้พระสงฆ์ทั้งหลายเผยแผ่พระธรรมเพื่อประโยชน์สุขของชาวโลก

เนื่องจากพระภิกษุสงฆ์ไม่ได้รับอนุญาตตามหลักศาสนาให้สามารถประกอบอาหารได้ เพราะฉะนั้นการออกบิณฑบาตในทุกๆวันจึงเป็นกิจวัตรประจำวันที่พระภิกษุสงฆ์ต้องปฏิบัติ

การถวาย ในภาษาบาลี ใช้คำว่า ทานะ หมายถึงการมอบให้ (ใช้สำหรับผู้ใหญ่และพระภิกษุสงฆ์)

อาหาร ในภาษาบาลี ใช้คำว่า อาหาระ หมายถึง สิ่งที่กลืนกินลงไปทางปากทำให้ชีวิตดำรงอยู่ได้

บิณฑบาต มาจากภาษาบาลี คือ ปิณฑบาต ซึ่งเป็นศัพท์ที่มาจากสองคำรวมกัน แปลว่า อาหารที่ใส่ลงไปในบาตรพระ, อาหารถวายพระ,รับอาหารที่เขาใส่ลงในบาตร^๒

เมื่อรวม ๓ คำจึงหมายถึง วิธีการทำบุญอย่างหนึ่งของชาวพุทธ โดยการใส่บาตรด้วยวัตถุสิ่งของต่างๆทั้งอาหารสดและอาหารแห้ง

^๑คูณ โทซัน, **พุทธศาสนาสังคมและวัฒนธรรมไทย**, (กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๕), หน้า ๑.

^๒พระราชมณี (ประยุทธ์ ปยุตโต), **พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์**, พิมพ์ครั้งที่ ๑๐, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๖), หน้า ๑๓๗.

ประเพณีนี้ชาวพุทธถือกันว่าเป็นการสร้างกุศล และสามารถแผ่ส่วนกุศลให้กับญาติผู้ล่วงลับไปแล้วด้วยโดยเชื่อกันว่าอาหารที่ถวายไปนั้นจะส่งถึงญาติผู้ล่วงลับด้วยเช่นกันเมื่อเวลามีคนให้ทาน พระภิกษุต้องรับทานที่คนให้ทั้งหมด ไม่สามารถที่จะเลือกได้ว่าจะรับหรือไม่รับ หรือบอกกับผู้อื่นว่าตนต้องการสิ่งนั้นสิ่งนี้ แต่อย่างไรก็ดี มีทานบางชนิดที่พระภิกษุไม่สามารถรับได้นั้นคือ

๑. ทานที่ได้มาโดยวิธีการทุจริตทานแก่ตน เช่น ได้มาจากการขโมย และพระภิกษุรู้ว่าบุคคลคนนั้นได้ขโมยของนั้นเพื่อที่จะให้

๒. เนื้อสัตว์ที่ต้องห้ามตามหลักศาสนาพุทธ (เช่น เนื้อคน, เนื้อช้าง เป็นต้น)

๓. เนื้อสัตว์ที่ได้มาจากการที่บุคคลคนนั้นตั้งใจที่จะฆ่าสัตว์โดยมีจุดประสงค์หลักคือเพื่อที่จะเอาเนื้อมาถวายพระภิกษุโดยเฉพาะ และพระภิกษุรู้ว่าเนื้อนั้นมาจากการฆ่าเพื่อที่จะนำมาถวายตนโดยเฉพาะ

๔. ผลไม้ที่มีเมล็ด บุคคลที่ตักบาตรไม่สามารถถวายผลไม้ที่มีเมล็ดได้ เพราะถือว่าเมล็ดนั้นยังสามารถที่จะให้กำเนิดชีวิตได้อยู่ ถ้าจะถวายต้องเอาเมล็ดออกก่อน

๕. วัตถุดิบในการทำอาหาร เช่น ข้าวสาร, แป้ง เพราะตามหลักของศาสนานั้นไม่อนุญาตที่จะให้พระภิกษุประกอบอาหาร^๓

ทุกวันเราจะพบเห็นพุทธศาสนิกชนนิยมทำบุญตักบาตร ในโอกาสต่างๆ เช่น วันสำคัญทางศาสนา (วันพระใหญ่) วันพระ วันเกิด เป็นต้น^๔

การบิณฑบาตของพระสงฆ์นั้นเป็นกุศโลบายในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาโดยมีจุดมุ่งหมายในการเผยแผ่อยู่ ๓ ด้านคือ^๕

๑. ด้านอรรถัตถประโยชน์ได้แก่ ประโยชน์ต่อภิกษุสามเณรเองมี๔ประการคือ

๑.๑ เพื่อการดำรงชีพ

๑.๒ เพื่อพัฒนากายให้แข็งแรงและให้มีกายสงบสำรวมมีความสง่างาม

๑.๓ เพื่อพัฒนาจิตคือเกื้อหนุนพัฒนาจิตให้มีสมาธิมีสติสัมปชัญญะและมีความสันโดษ

^๓พระสุชาติ สุชาโต (ทองมี), “การบิณฑบาตในพระพุทธศาสนา”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๐), หน้า ๖๗.

^๔กานต์ จอมอินตา. **นิตยสารธรรมลิตา**, (ฉบับที่๑๖๓ กรกฎาคม ๒๕๕๗), หน้า ๗.

^๕พระสุริยนต์ ทสสนิโย (น้อยสงวน), “การศึกษาวิเคราะห์ บิณฑบาตในฐานะเป็นเครื่องมือหนุนชีวิตและกุศโลบายในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔), หน้า ๙.

๑.๔ เพื่อพัฒนาปัญญาคือรู้คุณค่าอาหารละการสะสมและรู้จักปล่อยวาง

๒. ด้านปรัถลประโยชน์ คือประโยชน์ที่เกิดขึ้นแก่ผู้อื่นมี ๒ ประการ

๒.๑ เพื่อแสดงธรรมโปรดชาวบ้านเป็นหน้าที่เป็นการอนุเคราะห์ชาวบ้านให้มีความรู้ในการดำเนินชีวิต

๒.๒ เพื่อส่งเสริมชาวบ้านบำเพ็ญบุญให้ทานลดความตระหนี่เพื่อความสุขในปัจจุบันและก่อบุญเพิ่มกุศลในภพหน้า

๓. ด้านศาสนประโยชน์ ได้แก่ประโยชน์ในทางศาสนา มี ๒ ประการคือ

๓.๑ เพื่อสืบทอดพระวินัยโดยการประพฤติปฏิบัติตามสิกขาบทที่ทรงบัญญัติเอาไว้เพื่อความสำรวมและความผาสุกของหมู่สงฆ์

๓.๒ เพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพราะการบิณฑบาตเป็นการออกประกาศพระศาสนา ทั้งทางตรงทางอ้อมมีโอกาสแสดงธรรมให้ประชาชนละการทำชั่วตั้งอยู่ในความดีทำจิตให้บริสุทธิ์ผ่องใส^๖

การถวายอาหารบิณฑบาตจัดเป็นทานอย่างหนึ่ง มีอานิสงส์ของการถวายทานที่ให้ผลในปัจจุบัน ๔ ประการ ตามที่องค์สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสแก่เสนาบดีชื่อ สีหะ ในปัญจกนิบาตอังคุตตรนิกายว่า

๑. ผู้ถวายทานย่อมเป็นที่เคารพนับถือของคนดีทั้งหลาย

๒. คนดีย่อมพอใจที่จะคบหาสมาคมด้วย

๓. ย่อมได้รับการสรรเสริญจากคนดีว่าเป็นผู้มีความเสียสละ ปราศจากความตระหนี่

๔. จะเข้าไปสู่ที่ประชุมหรือชุมชนใด ๆ ก็ไม่ประมาท ไม่หวาดกลัว เป็นคนกล้าหาญดุจราชสีห์^๗

อานิสงส์ของการถวายอาหารบิณฑบาต ผู้ถวายอาหารบิณฑบาต เมื่อทราบถึงหน้าที่ของพระภิกษุสามเณร คุณธรรมของพระภิกษุสามเณร เหตุผลในการถวายอาหารบิณฑบาต หลักการในการถวายอาหารบิณฑบาต ความบริสุทธิ์ของอาหารบิณฑบาต และเจตนาของผู้ถวายอาหารบิณฑบาต ผู้ถวายต้องประกอบตนให้มีความสมบูรณ์ในคุณธรรมด้วย การถวายภัตตาหารจึงจะได้ผลานิสงส์อย่างยิ่งใหญ่หาประมาณมิได้ และการทำบุญแต่ละครั้ง เราต้องถือว่าเพื่อกำจัดกิเลส ความตระหนี่ ความเห็นแก่ตัว และความโลภ ให้กลายมาเป็นคนมีจิตใจโอบอ้อมอารี มีจิตใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ซึ่งเป็นคุณสมบัติของคนที่มีความเจริญ

^๖พรณิ ฉัตรพลรักษ์, **วัฒนธรรมธรรมและพฤติกรรมของคนไทย**, (กรุงเทพมหานคร: เจ้าพระยา, ๒๕๒๔), หน้า ๕-๖.

^๗ อด.ปัญจก.(ไทย) ๒๒/๓๔/๕๔๕๕.

การถวายอาหารบิณฑบาตเป็นวัฒนธรรมทางศาสนา ที่ประเพณีสืบทอดกันมา ผ่านการปลูกฝังจากผู้ใหญ่ในครอบครัว โดยการสอนให้บุตรหลานรู้จักการทำบุญ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่สามารถทำร่วมกันได้ทั้งครอบครัวกลุ่มศาสนิกชนผู้ถวายอาหารบิณฑบาตจึงประกอบไปด้วย บุคคลทุกเพศ ทุกวัย กลุ่มพนักงานที่ปฏิบัติงานอยู่ในการไฟฟ้านครหลวง สำนักงานใหญ่ เพลินิจิต กรุงเทพมหานคร เป็นกลุ่มหนึ่งที่ใช้ชีวิตในการเดินทางและนั่งทำงานอยู่ในสำนักงาน มีเวลาในการถวายอาหารบิณฑบาตน้อยมากเนื่องด้วยปัจจัยหลายประการ เช่น การเดินทางและมีเวลาที่จำกัด อีกทั้งประชากรกลุ่มนี้ยังมีปริมาณมาก และมีความคล้ายคลึงกันในด้านอายุ วุฒิภาวะ และการตัดสินใจ ดังนั้นการศึกษาพฤติกรรมการถวายอาหารบิณฑบาตของพนักงานที่ปฏิบัติงานอยู่ในการไฟฟ้านครหลวง สำนักงานใหญ่ เพลินิจิตกรุงเทพมหานครจึงเป็นประเด็นใหม่ที่น่าสนใจ

จากปัญหาการการถวายอาหารบิณฑบาตที่มีเวลาน้อย การเดินทางจำกัด เหล่านี้นำไปสู่การขาดจริยธรรมในตนเอง ยึดติดกับวัตถุสิ่งของมากกว่าคุณค่าของตนเอง สิ่งที่จะสามารถช่วยทำให้สังคมดีขึ้นต้องเริ่มจากตัวบุคคลจึงจะสามารถทำให้เกิดการพัฒนาและความสงบสุขในสังคม การที่จะเป็นคนดีมีคุณภาพนั้น จำเป็นต้องมีจริยธรรมและคุณธรรม มีวินัยในการปฏิบัติตน รวมไปถึงการมีส่วนร่วมในสังคมแต่ข่าวสารที่ได้พบเห็นกันในปัจจุบัน การประพฤติปฏิบัติของคนในสังคมนั้น มีภาพทางด้านลบเพิ่มมากขึ้นและยากที่จะแก้ไขภาพพจน์ที่ไม่ดีของบุคคลเพียงบางส่วนเท่านั้น ทำให้เกิดความเสียหายในด้านความรู้สึกของคนในสังคม และทำให้การดำเนินชีวิตเป็นไปอย่างไม่มีความสุข ทำให้มีผลกระทบต่อการถวายอาหารบิณฑบาต ลดน้อยลง เกิดจากปัจจุบันมีการนำเสนอข่าวที่ทำให้เสื่อมเสียเกี่ยวกับพระสงฆ์มากขึ้น โดยมองว่า เป็นการทำธุรกิจของพระสงฆ์มากกว่าการนำอาหารไปเป็นปัจจัย ส่งผลให้พุทธศาสนิกชนขาดศรัทธา ทำให้ไม่แน่ใจว่า พระสงฆ์ที่ตนทำบุญเป็นพระจริงหรือพระปลอม จำนวนคนทำบุญใส่บาตรน้อยลง แต่หันไปทำบุญบริจาคสถานสงเคราะห์ ผู้ประสบภัยต่างๆ แทน และเนื่องจากเศรษฐกิจปัจจุบันทำให้รายได้กับค่าใช้จ่ายไม่พอเพียง ทำให้ไม่สามารถแบ่งเงินมาเพื่อการใส่บาตรได้ เกิดจากปัญหาการเดินทาง สภาพการจราจรติดขัด ไม่สามารถใส่บาตรได้ทันตอนเช้าและคนไทยจะได้รับการสั่งสอนมาในการเตรียมอาหารให้พระสงฆ์ต้องเป็นของที่ดีและครบถ้วน ซึ่งในปัจจุบันนี้ภาวะเศรษฐกิจบีบรัดตัว ทำให้ไม่สามารถเตรียมอาหารได้เอง และไม่ชอบการซื้ออาหารถุงใส่บาตร จึงทำให้ไม่สามารถใส่บาตรได้^๔

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงพฤติกรรม ตลอดจนปัจจัยต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อพนักงานที่ปฏิบัติงานอยู่ในการไฟฟ้านครหลวง สำนักงานใหญ่ เพลินิจิตกรุงเทพมหานคร ในถวายอาหารบิณฑบาต สามารถนำข้อมูลที่ได้รับจากการศึกษา มาสรุปเป็นข้อมูลเพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง อาทิเช่น พนักงานที่ปฏิบัติงานอยู่ในการไฟฟ้านครหลวง สำนักงานใหญ่ เพลินิจิต กรุงเทพมหานครพระสงฆ์ สำนักงานพระพุทธศาสนาสถาบันการศึกษา ผู้ประกอบการร้านขายอาหารคาวหวาน เป็นต้น เพื่อนำข้อมูลไปปรับปรุงหรือแก้ไข ให้ความรู้และส่งเสริมพฤติกรรมการถวายอาหารบิณฑบาตที่ถูกต้อง หรือเพื่อสามารถนำข้อมูลไปใช้ในการอ้างอิง เพื่อการขยายผลการศึกษาต่อได้

^๔ จิตตวณโณ ภิกขุ, **ความสำคัญของการสวดมนต์ในการฝึกอบรมพุทธภวนา**, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒), หน้า ๒.

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาพฤติกรรมการถวายอาหารบิณฑบาตของพนักงานที่ปฏิบัติงานอยู่ในการไฟฟ้านครหลวง สำนักงานใหญ่ เพลินิจิต กรุงเทพมหานคร

๑.๒.๒ เพื่อศึกษาปัจจัยจูงใจที่ทำให้ตัดสินใจในการถวายอาหารบิณฑบาตของพนักงานที่ปฏิบัติงานอยู่ในการไฟฟ้านครหลวง สำนักงานใหญ่ เพลินิจิต กรุงเทพมหานคร

๑.๒.๓ เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมการถวายอาหารบิณฑบาตของพนักงานที่ปฏิบัติงานอยู่ในการไฟฟ้านครหลวง สำนักงานใหญ่ เพลินิจิต กรุงเทพมหานคร

๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ

๑.๓.๑ พฤติกรรมการถวายอาหารบิณฑบาตของพนักงานที่ปฏิบัติงานในสำนักงานของพนักงานที่ปฏิบัติงานอยู่ในการไฟฟ้านครหลวง สำนักงานใหญ่ เพลินิจิต กรุงเทพมหานคร เป็นอย่างไร

๑.๓.๒ ปัจจัยจูงใจที่ทำให้ตัดสินใจในการถวายอาหารบิณฑบาตของพนักงานที่ปฏิบัติงานอยู่ในการไฟฟ้านครหลวง สำนักงานใหญ่ เพลินิจิต กรุงเทพมหานคร มีอะไรบ้าง และอยู่ในระดับใด

๑.๓.๓ แนวทางส่งเสริมพฤติกรรมการถวายอาหารบิณฑบาตของพนักงานที่ปฏิบัติงานอยู่ในการไฟฟ้านครหลวง สำนักงานใหญ่ เพลินิจิต กรุงเทพมหานครควรเป็นอย่างไร

๑.๔ สมมติฐานงานวิจัย

๑.๔.๑ พนักงานที่ปฏิบัติงานอยู่ในการไฟฟ้านครหลวง สำนักงานใหญ่ เพลินิจิต กรุงเทพมหานครที่มีเพศต่างกัน มีความเชื่อส่วนบุคคลในแต่ละปัจจัยที่ทำให้ถวายอาหารบิณฑบาตแตกต่างกัน

๑.๔.๒ พนักงานที่ปฏิบัติงานอยู่ในการไฟฟ้านครหลวง สำนักงานใหญ่ เพลินิจิต กรุงเทพมหานครที่มีสถานภาพสมรสต่างกัน มีความเชื่อส่วนบุคคลในแต่ละปัจจัยที่ทำให้ถวายอาหารบิณฑบาตแตกต่างกัน

๑.๔.๓ พนักงานที่ปฏิบัติงานอยู่ในการไฟฟ้านครหลวง สำนักงานใหญ่ เพลินิจิต กรุงเทพมหานครที่มีอายุต่างกัน มีความเชื่อส่วนบุคคลในแต่ละปัจจัยที่ทำให้ถวายอาหารบิณฑบาตแตกต่างกัน

๑.๔.๔ พนักงานที่ปฏิบัติงานอยู่ในการไฟฟ้านครหลวง สำนักงานใหญ่ เพลินิจิต กรุงเทพมหานครที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความเชื่อส่วนบุคคลในแต่ละปัจจัยที่ทำให้ถวายอาหารบิณฑบาตแตกต่างกัน

๑.๔.๕ พนักงานที่ปฏิบัติงานอยู่ในการไฟฟ้านครหลวง สำนักงานใหญ่ เพลินจิต กรุงเทพมหานครที่มีสังกัดหน่วยงานต่างกัน มีความเชื่อส่วนบุคคลในแต่ละปัจจัยที่ทำให้ถวายอาหารบิณฑบาตแตกต่างกัน

๑.๔.๖ พนักงานที่ปฏิบัติงานอยู่ในการไฟฟ้านครหลวง สำนักงานใหญ่ เพลินจิต กรุงเทพมหานครที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความเชื่อส่วนบุคคลในแต่ละปัจจัยที่ทำให้ถวายอาหารบิณฑบาตแตกต่างกัน

๑.๕ ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย

๑.๕.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี คัมภีร์พระไตรปิฎกภาษาไทยและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้ขอบเขตด้านเนื้อหา ดังนี้

๑) สามารถแบ่งพฤติกรรมการถวายอาหารบิณฑบาตเป็น ๘ ด้าน ได้แก่ การถวายอาหารบิณฑบาต บ่อยแค่ไหน จำนวนครั้งโดยเฉลี่ยในการถวายอาหารบิณฑบาตในแต่ละปี สถานที่ที่ท่านเลือกถวายอาหารบิณฑบาต วันที่ที่ท่านชอบถวายอาหารบิณฑบาต ท่านเลือกถวายอาหารบิณฑบาต ด้วยของที่ใช้ถวายอาหารบิณฑบาตชนิดใด งบประมาณเฉลี่ยที่ท่านใช้ในการเตรียมอาหารบิณฑบาต หลังจากถวายอาหารบิณฑบาตแล้ว ส่วนใหญ่ท่านทำอะไร และ ท่านถวายอาหารบิณฑบาตด้วยอาหารชนิดใด

๒) ปัจจัยจูงใจที่ทำให้ตัดสินใจถวายอาหารบิณฑบาตใน ๒ ด้าน ได้แก่ ด้านจุดมุ่งหมายของการถวายอาหารบิณฑบาต และด้านความเชื่อส่วนบุคคล

๓) ศึกษาแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมการถวายอาหารบิณฑบาต ใน ๓ ด้าน ได้แก่ ด้านอัตตัตถประโยชน์ ด้านปรัตถประโยชน์ และ ด้านศาสนประโยชน์

๑.๕.๒ ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ ได้แก่ พนักงานที่ปฏิบัติหน้าที่ในการไฟฟ้านครหลวง สำนักงานใหญ่ เพลินจิต กรุงเทพมหานครจำนวน ๑,๕๘๕คน เป็นชาย ๑,๓๑๕ คน หญิง ๒๗๐ คน (ข้อมูล ณ : ๓๑ ตุลาคม ๒๕๕๗)

๑.๕.๓ ขอบเขตด้านตัวแปร

๑. ตัวแปรต้น คือ สถานภาพส่วนบุคคล ซึ่งได้แก่ เพศ สถานภาพสมรส อายุ ระดับการศึกษา หน่วยงานที่สังกัด และรายได้ประจำต่อเดือน

๒. ตัวแปรตาม คือ ปัจจัยที่ทำให้ตัดสินใจถวายอาหารบิณฑบาตในด้านความเชื่อส่วนบุคคลของการถวายอาหารบิณฑบาต

๑.๕.๔ ขอบเขตด้านระยะเวลา

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตั้งแต่ เดือนธันวาคมพ.ศ. ๒๕๕๗ ถึง เดือน สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๘ รวมเป็นระยะเวลา ๙ เดือน

๑.๖ นิยามศัพท์ที่ใช้เฉพาะในการวิจัย

๑.๖.๑ การถวายอาหารบิณฑบาต หมายถึง วิธีการทำบุญอย่างหนึ่งของชาวพุทธ โดยการใส่บาตรด้วยวัตถุสิ่งของต่างๆ ทั้งอาหารสดและอาหารแห้ง

๑.๖.๒ สำนักงาน หมายถึง สถานที่ปฏิบัติงานของพนักงานการไฟฟ้านครหลวง สำนักงานใหญ่ เฟลินจิต กรุงเทพมหานคร

๑.๖.๓ พฤติกรรม หมายถึง สิ่งที่บุคคล กระทำ แสดงออกมาตอบสนองหรือโต้ตอบสิ่งใดสิ่งหนึ่งในสภาพการณ์ใดสภาพการณ์หนึ่ง ที่สามารถสังเกตเห็นได้

๑.๖.๔ อัตตัตถประโยชน์หมายถึง ประโยชน์ของพนักงานที่ถวายอาหารบิณฑบาต เพื่อพัฒนาปัญญา คือ รู้คุณค่าอาหาร ลด ละการสะสม รู้จักปล่อยวาง และเพื่อขัดเกลาจิตใจ ช่วยให้ศีลบริสุทธิ์

๑.๖.๕ ประมัตถประโยชน์ หมายถึง ประโยชน์ที่เกิดขึ้นแก่พระสงฆ์ผู้รับอาหารบิณฑบาต เพื่อการดำรงชีพ เพื่อพัฒนากายให้แข็งแรงและให้กายสงบสำรวม มีความสง่างาม เพื่อพัฒนาจิตคือ เกื้อหนุนพัฒนาจิตให้สมาธิ มีสติสัมปชัญญะ และมีความสันโดษ

๑.๖.๖ ศาสนประโยชน์หมายถึงประโยชน์ในทางศาสนาจากการถวายอาหารบิณฑบาต ได้แก่ เพื่อสืบทอดพระวินัยโดยการประพฤติปฏิบัติตามสิกขาบทที่ทรงบัญญัติเอาไว้ เพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาทั้งทางตรงทางอ้อม และเพื่อช่วยสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างมนุษย์สร้างความสามัคคีในชุมชน และสร้างความสงบสุขให้แก่ชุมชน^๔

๑.๗ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑.๗.๑ ได้ทราบพฤติกรรมการถวายอาหารบิณฑบาตของพนักงานที่ปฏิบัติงานอยู่ในการไฟฟ้านครหลวง สำนักงานใหญ่ เฟลินจิต กรุงเทพมหานคร

๑.๗.๒ ได้ทราบถึงปัจจัยจูงใจที่ทำให้ตัดสินใจในการถวายอาหารบิณฑบาตของพนักงานที่ปฏิบัติงานอยู่ในการไฟฟ้านครหลวง สำนักงานใหญ่ เฟลินจิต กรุงเทพมหานคร

๑.๗.๓ ได้ทราบถึงแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมการถวายอาหารบิณฑบาตของพนักงานที่ปฏิบัติงานอยู่ในการไฟฟ้านครหลวง สำนักงานใหญ่ เฟลินจิต กรุงเทพมหานคร

๑.๗.๔ ผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาบุคลากรของการไฟฟ้านครหลวง สำนักงานใหญ่ เฟลินจิต กรุงเทพมหานครให้มีพฤติกรรมการถวายอาหารบิณฑบาตที่ถูกต้อง

^๔พระสันติ สิทธิสมบุญ (ถ่ออาจ), “การศึกษาเปรียบเทียบการบำเพ็ญบารมีของพระโพธิสัตว์ในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาทกับมหายาน”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔), หน้า ๑๔.